

Horváth Elemér, a Múhelyben Gömöri György szerepel verssel. A nyugati magyar irodalom befogadásának első lépései ezek.

Bűnök vagy túlkapások? Az 1950-es évekről van szó, amelyről idén filmbohózatot mutattak be a mozik, s a nézőtér nevetett. Ugy hiszem, hogy a kicgyezés után nemigen lehetett bohóctréfát írni az önkényuralom koráról; de hát úgy látszik a nemzet száz évvel később már jóval gyorsabban kíván felejteti, mint akkor. Tardy Lajos - aki megírta konstruált perének történetét a Kritika 8-as számában - viszont míg él, sohasem fogja ezt elfelejtetni: nem engedik az állandóan visszatérő, nyomasztó álmok, s a test működésének zavarai.

A "második Rákosi-korszakban" /1955-56/, a rövid, Sztálin halálát követő olvadást, a Nagy Imre miniszterelnöksége alatti "Uj szakaszt" félbevágó sztálinista restaurációban került börtönbe Tardy Lajos. Mint írja: ez volt a "szerencséje"; ha 1953 előtt viszi el az ÁVH, ma nem írhatná le mindezt. Bár emlékiratának stílusa gyakran eltávolodik a személyes beleéléstől /hisz szerzője történész/, mégis megdöbbentő: a pusztá tények is azok. A kézirat egy kihagyott részét így jelzi: "Felidézem néhány, az ötvenes években elhurcolt - kivégzett vagy börtönben ülő - barátom eltűnéséhez fűződő emlékeimet..." Mindez akkor történt, amikor állásából való eltávolítása után az utcán állandóan követték, "Ettől kezdve eluralkodott rajtam a pánikhangulat... Most már nem az foglalkoztatott, hogy mi lesz. Csak az, hogy mikor." Elhurcolásakor megkérdezte az ávósokat: "Uram, itt verésben és kínzásban lesz részem?" A válasz: "Tíz évi demokrácia után nincs már szükségünk ilyen eszközökre." S valóban: kínzás és verés nélkül is az idegösszeomlason át a halál szélére került a kihallgatott.

Nos, a történet nem filmbohózatba való. Olyan tisztességes és nagyszerű filmeposz egyik képsorára, amilyen Csóri Sándor és Sára Sándor "Pergőtűz"e a 2. magyar hadsereg doni pokalipsziséről. Ezt a filmet várom: az 50-es évek "Pergőtűz"é-t.

Takács József

A JATE néptáncsoportja

az 1950-es évek elején alakult. Tagjai többnyire az egyetemisták, főiskolások és az intézmények dolgozói közül kerülnek ki. A csoport művészeti vezetője Zsuráfszky Zoltán. Az együttes céljának, feladatának tekinti a magyarországi és erdélyi autentikus néptáncok elsajátítását és hagyományának ápolását. Jellemző arculatát a magyar táncos néphagyományok színpadra vitele adja /pl. Kontyuló, Halottas/. Az el-

Gondolat-jel 1984.
/Különszám az első-
éveseknek/
Készítette a " - " alap-
szervezet /titkár: Tomka
Béla/
Kiadja a JATE BTK KISZ-
vezetősége
Soksz. eng. Sényei Róbert-
né hiv. vez.

múlt öt évben az együttes sikerrel szerepelt a külföldi turnékon Romániában, Ausztriában, Hollandiában, Spanyolországban és Olaszországban, 1984 májusában Arany II. fokozatú minősítést szerzett. A táncsoportot kísérő Fabatka zenekar 1982-ben elnyerte a Népművészet Ifjú Mestere címet. A táncpróbák időpontja: hétfő és csütörtök; az utánpótlás csoport kedden és pénteken próbál. Az egyetemi klubban ősztől rendszeressé válik a mindenki által látogatható táncház.

D.T.S.

A Móra Kollégiumban

1984 tavaszán előadássorozat kezdődött "Ifjai magyar irodalom" címmel. Az előadó - beszélgetésvezető Szörényi László négy szerzőt ismertetett eddig: az itthoni Mészöly Miklóst, Mándy Ivánt, az erdélyi Bálint Tibort és a pozsonyi Grendel Lajost. Ezen az őszön az amerikai Márai Sándor, az újvidéki Gion Nándor, valamint Remenyik Zsigmond és Nádas Péter bemutatását tervezi.

Ebben az ismertetésben legfeljebb érinteni lehet azt a közös szellemiséget, amely mind az írók kiválasztását, mind a beszélgetéseket jellemezte. Az egyes művek nem különféle irodalmi irányzatok példáiként szerepeltek itt; Magyarország legújabb kori történelméhez való viszonyuk hasonló. A közös kiindulási pontok századunk sorskérdései voltak: a kisebbségi lét /Grendel/, 1956 /Mándy/, hatalom és erkölcs, megnyomorítás és etika /Mészöly, Bálint/ dilemmái, az egyéni létezés lehetőségei a totális történelemben. Mind a négy alkotónál fellelhető az apokaliptikus történetvezetés, és az ember kiűzetés-élményének ábrázolása. A közgyelem állapotának lehetősége, illetve lehetetlensége: ez volt a kulcsa a műveknek és a beszélgetéseknek. E csúcspont tragikus helyzetében léteznek az írók szereplői.

Néhány szó a következő négy íróról. Márai a Nyugat 2. nemzedékének 1948 előtt talán legolvasottabb írója /Egy polgár vallomásai, I-II./; ma is az emigráció egyik legtermékenyebb szerzője. Remenyik a 30-as években a Szép Szó gárdájához tartozott. Regényeinek összefoglaló címe: Apocalypsis humana. E két író szinte teljesen kiesett a jelen irodalmi köztudatából. Bemutatásuk kísérlet lesz a magyar irodalomban elforgalt helyük kijelölésére. Gion Nándor a vajdasági szépprózát képviseli itt, elsősorban gyönyörű regényével, a "Látraknak is játszott"-tal. Nádas Péternek "Egy családregény vége" c. műve pedig az elmúlt évtized magyar irodalmának egyik legfontosabb könyve, a mi nemzedékünkhöz is ez áll a legközelebb.

Balog József

A JATE NYOLCTIZENÖTÖS CSOPORT

1984. április 14-én alakult meg /bár tagjai közül többen két és fél éve együtt dolgoznak/, s most "négyes vezetés" mellett működik: Arkosi Árpád a szakmai tanácsadónk, Fehér Júlia a gazdasági felelősünk, Samu Attila a művészeti vezetőnk, Szajbély Mihály a tanár-